

Subject-Sanskrit

Class- 8

Chapter 1(Reader)

Write and learn

अभ्यास: (Exercise)

प्रश्न: 1.

पाठे दत्तानां पद्यानां (श्लोकानां) सस्वरवाचनं कुरुत-(पाठ में दिए गए श्लोकों का सस्वर वाचन कीजिए-)

उत्तरम्:

छात्र स्वयं सुस्वर वाचन करें।

प्रश्न: 2.

श्लोकांशेषु रिक्तस्थानानि पूरयत-(श्लोक के अंशों में रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए-)

- (क) समुद्रमासाद्य
- (ख) वचः मधुरसूक्तरसं सृजन्ति।
- (ग) तद्भागधेयं पशूनाम्।
- (घ) विद्याफलं कृपणस्य सौख्यम्।
- (ङ) पौरुषं विहाय यः अवलम्बते। ।
- (च) चिन्तनीया हि विपदाम् प्रतिक्रियाः

।

उत्तरम्:

- (क) भवन्त्यपेयाः,
- (ख) श्रुत्वा,
- (ग) परमं,
- (घ) व्यसनिनः,
- (ङ) दैवम्,
- (च) आदावेव।

प्रश्न: 3.

प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत-(प्रश्नों के उत्तर एक पद में लिखिए-)

- (क) व्यसनिनः किं नश्यति?
- (ख) कस्य यशः नश्यति?
- (ग) मधुमक्षिका किं जनयति?
- (घ) मधुरसूक्तरस के सृजन्ति?
- (ङ) अर्थिनः केभ्यः विमुखा न यान्ति।

उत्तरम्:

- (क) विद्याफलम्,
- (ख) लुब्धस्य,
- (ग) माधुर्यम्,
- (घ) सन्तः
- (ङ) महीरुहेभ्यः

प्रश्न: 4.

अधोलिखित-तद्भव-शब्दानां कृते पाठात् चित्वा
संस्कृतपदानि लिखत-(नीचे लिखे तद्भव शब्दों के लिए पाठ
में से संस्कृत शब्द चुनकर लिखिए-)

यथा- कंजूस कृपणः

कड़वा

पूँछ

सन्तः

लोभी

मधुमक्खी

तिनका

उत्तरम्:

कटुकम्, पुच्छम्, लुब्धः, मधुमक्षिका, तृणम्।

प्रश्न: 5.

अधोलिखितेषु वाक्येषु कर्तृपदं क्रियापदं च चित्वा लिखत-
(नीचे लिखे वाक्यों में से कर्तृपद और क्रियापदों का चयन
करके लिखिए-)

वाक्यानि	कर्ता	क्रिया
यथा- सन्तः मधुरसूक्तरसं सृजन्ति।	सन्तः	सृजन्ति
(क) निर्गुणं प्राप्य भवन्ति दोषाः।
(ख) गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति।
(ग) मधुमक्षिका माधुर्यं जनयेत्।
(घ) पिशुनस्य मैत्री यशः नाशयति।
(ङ) नद्यः समुद्रमासाद्य अपेयाः भवन्ति।

उत्तरम्:

कर्ता	क्रिया
(क) दोषाः	भवन्ति
(ख) गुणाः	भवन्ति
(ग) मधुमक्षिका	जनयेत्
(घ) मैत्री	नाशयति
(ङ) नद्यः	भवन्ति

प्रश्न: 6.

रेखाङ्कितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-(रेखांकित पदों के आधार पर प्रश्न-निर्माण कीजिए-)

- (क) गुणाः गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति।
- (ख) नद्यः सुस्वादुतोयाः भवन्ति।
- (ग) लुब्धस्य यशः नश्यति।
- (घ) मधुमक्षिका माधुर्यमेव जनयति।
- (ङ) तस्य मूर्ध्नि तिष्ठन्ति वायसाः।

उत्तरम्:

- (क) के गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति?
- (ख) काः सुस्वादुतोयाः भवन्ति?
- (ग) कस्य यशः नश्यति?
- (घ) का माधुर्यमेव जनयति?
- (ङ) तस्य कस्मिन् / कुत्र तिष्ठन्ति वायसाः।

प्रश्न: 7.

उदाहरणानुसारं पदानि पृथक् कुरुत-(उदाहरण अनुसार पदों को पृथक्-पृथक् कीजिए)

यथा- समुद्रमासाद्य - समुद्रम् + आसाद्य

1. माधुर्यमेव - +
2. अल्पमेव - +
3. सर्वमेव - +
4. दैवमेव - +
5. महात्मनामुक्तिः - +
6. विपदामादावेव - +

उत्तरम्:

1. माधुर्यम् + एव
2. अल्पम् + एव
3. सर्वम् + एव
4. दैवम् + एव
5. महात्मनाम् + उक्तिः
6. विपदाम् + आदौ + एव